

Література:

1. Протокол № 5 засідання Національної ради України з питань розвитку науки і технологій від 23 лютого 2023 р. *Урядовий портал*. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/nacionalna-rada-ukrayini-z-pitan-rozvitku-nauki-i-tehnologij/zasidannya-nacionalnoyi-radi-ukrayini-z-pitan-rozvitku-nauki-i-tehnologij>

2. Про визначення тематики наукових досліджень/розробок: Лист Міністерства освіти і науки України № 1/12137-23 від 16.08.2023.

3. МОН пропонує для громадського обговорення проект Закону України «Про систему пріоритетних напрямів наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності в Україні». *Офіційний веб-сайт Міністерства освіти і науки України*. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/mon-proponuye-dlya-gromadskogo-obgovorennya-proyekt-zakonu-ukrayini-pro-sistemu-prioritetnih-napryamiv-naukovoyi-naukovo-tehnichnoyi-ta-innovacijnoyi-diyalnosti-v-ukrayini>

4. Наука змінюється і потребує перегляду з урахуванням умов воєнного часу. *Офіційний веб-портал Міністерства внутрішніх справ України*. URL: <https://mvs.gov.ua/news/nauka-zminiujetsia-i-potrebuje-peregliadu-z-uraxuvanniam-umov-vojenogo-casu>

5. Перелік тем дисертаційних досліджень з юридичних наук (затверджених у 2022 р.) : розглянуті та схвалені координаційними бюро відділень Національної академії правових наук України / [упоряд.: Є. А. Гетьман, О. С. Гиляка, Н. М. Вапнярчук]. Харків : Право, 2023. 394 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-321-0-9>

САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧА ЯК ВАЖЛИВИЙ СКЛАДНИК ДИСЕРТАЦІЙНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Віцюк Алла Анатоліївна

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри соціальної медицини та гуманітарних дисциплін,

ПВНЗ «Міжнародна академія екології та медицини»

м. Київ, Україна

Освіта XXI століття в умовах воєнного стану визначається новими підходами – поєднання традиційних класичних форм, методів і засобів із інноваційними. Процес інтеграції України в європейський освітній простір та єдині стандарти вищої освіти в межах Європейського Союзу вимагають від вітчизняної системи освіти формування творчої,

компетентної і відповідальної особистості фахівця, здатного до ефективної діяльності, саморозвитку, самоосвіти та самореалізації.

Нагадаємо, що ст. 50 Закону України «Про вищу освіту» визначає, що освітній процес у закладах вищої освіти здійснюється за такими формами:

- 1) навчальні заняття;
- 2) самостійна робота;
- 3) практична підготовка;
- 4) контрольні заходи.

Відповідно до ст. 61 особами, які навчаються у закладах вищої освіти, є:

- 1) здобувачі вищої освіти;
- 2) інші особи, які навчаються у закладах вищої освіти.

Здобувачами вищої освіти є:

1) студент – особа, зарахована до закладу вищої освіти з метою здобуття вищої освіти ступеня молодшого бакалавра, бакалавра чи магістра;

2) курсант – особа, яка в установленому порядку зарахована до вищого військового навчального закладу, закладу вищої освіти із специфічними умовами навчання, військового інституту як підрозділу закладу вищої освіти і навчається з метою здобуття вищої освіти за певним ступенем та якій присвоєно військове звання рядового, сержантського і старшинського складу або спеціальне звання рядового, молодшого начальницького складу або таке звання вона мала під час вступу на навчання.

3) аспірант – особа, зарахована до закладу вищої освіти (наукової установи) для здобуття ступеня доктора філософії/доктора мистецтва;

4) ад'юнкт – особа, зарахована до вищого військового навчального закладу, закладу вищої освіти із специфічними умовами навчання для здобуття ступеня доктора філософії;

5) асистент-стажист – особа, яка має вищу освіту ступеня магістра, навчається в асистентурі-стажуванні закладу вищої освіти за мистецькими спеціальностями з метою вдосконалення творчої майстерності [1].

Самостійна робота аспіранта є одним із способів активного, цілеспрямованого набуття нових для нього знань та умінь. Вона є основою його підготовки як фахівця, забезпечує набуття ним прийомів пізнавальної діяльності, інтерес до творчої роботи, здатність вирішувати наукові та практичні завдання. Концептуальними засадами організації самостійної роботи аспірантів (здобувачів) є:

– перехід від інформативного навчання до навчання, спрямованого на досягнення конкретних практичних результатів,

залучення аспірантів (здобувачів) до активної творчої роботи, зорієнтованої на вирішення проблемних ситуацій у науковій діяльності;

– переорієнтування аспіранта (здобувача) з пасивного користувача знаннями до активного, який уміє використовувати їх у конкретних практичних ситуаціях, може сформулювати проблему, аналізувати шляхи її вирішення, знаходити оптимальний результат;

– формування соціально активної, творчо самостійної особистості, науковця, з професійною та соціальною мобільністю, здатної до саморозвитку, групової роботи, самонавчання, наукової діяльності, комплексного вирішення практичних завдань [2].

Зміст самостійної роботи аспіранта визначається робочою програмою, методичними матеріалами, завданнями та вказівками наукового керівника.

Формами самостійної роботи можуть бути такі:

а) самостійна робота в аудиторії під безпосереднім керівництвом викладача і в його присутності;

б) позааудиторна робота, яка здійснюється здобувачем самостійно, без викладача, але під його загальним керівництвом і контролем, у т.ч. дистанційно.

До методів СР, що сприяють індивідуалізації та інтенсифікації освітнього процесу, відносять: проблемно-пошукові; проектного навчання; колективної розумової діяльності; застосування новітніх інформаційно-комунікаційних технологій у навчанні тощо[3].

Наведемо приклади самостійної роботи здобувача доктора філософії.

1. Здійсніть огляд наукових публікацій у провідних вітчизняних і зарубіжних періодичних виданнях за період 2019–2023 рр. за вашим тематичними напрямом.

2. Складіть бібліографічний опис проаналізованих публікацій;

3. Підготуйтеся до наукового дискурсу чи круглого столу з вашої теми дослідження.

4. Проаналізуйте базу чинного законодавства, що пов'язані з темою вашої дисертаційної роботи.

5. Напишіть анотацію прочитаної додаткової літератури з дисципліни.

6. Зробіть реферування іноземних текстів за фаховими темами.

7. Візьміть участь у роботі наукового гуртка, семінара чи факультатива.

Отже, самостійна робота здобувача є важливою частиною освітнього процесу науковця будь-якої галузі.

Література:

1. Закон України «Про вищу освіту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>

2. Положення про організацію освітнього процесу для аспірантів та осіб, які здобувають вищу освіту ступеня доктора філософії поза аспірантурою в Одеському національному медичному університеті [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://onmedu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/02/Polozhennja-pro-organizaciju-osvitnogo-procesu.pdf>

3. Порадник для аспірантів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://maup.com.ua/ua/pro-akademiyu/instituti/institutekonomiki/aspirantural/poradnik-dlya-aspirantiv.html>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-321-0-10>

МОВНІ АНОРМАТИВИ В ДИСЕРТАЦІЯХ

Грицевич Юрій Васильович

кандидат філологічних наук,

*доцент кафедри української мови та лінгводидактики
факультету філології та журналістики,*

*Волинський національний університет імені Лесі Українки
м. Луцьк, Україна*

Згідно з п. 1 ст. 22 Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» мовою науки в Україні є державна мова [7]. Вільне володіння фаховою українською мовою – обов'язок здобувачів ступеня доктора філософії, доктора мистецтва, доктора наук, адже інші норми вищезгаданого закону регламентують зокрема таке: супровід матеріалів, опублікованих англійською мовою, анотацією та переліком ключових слів державною мовою; публічний захист дисертації державною мовою (або, за бажанням здобувача, англійською); для статей, опублікованих у міжнародних фахових виданнях іншими, ніж англійська, мовами, спеціалізована вчена рада своїм рішенням може зобов'язати надати переклад або коротку анотацію статті державною мовою тощо [7].

Професор А. М. Зосимов, спираючись на численні джерела й аналізуючи типові помилки в дисертаціях від етапу формулювання назви роботи до одержання й оформлення результатів дослідження, зауважує: «У дисертанта є лише один метод контакту з навколишнім світом. Про